

Nr 356.

Av herr **Sommelius**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 356, angående provisorisk förhöjning av tullsatserna för vissa industriprodukter.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 356 till innevarande riksdag har finpapper icke upptagits bland de industriprodukter, för vilka provisorisk förhöjning av tullsatserna föreslagits. Den särställning inom svensk pappersindustri, som finpapperstillverkningen intager, torde dock böra påkalla särskilda skyddsåtgärder under nuvarande konjunkturer.

Sveriges pappersindustri tillverkar:

- A) Trämassepapp,
- B) Omslagspapper,
- C) Tidningspapper,
- D) Finpapper jämte s. k. träfritt papper och vissa specialkvaliteter.

För tillverkningen av de tre första grupperna av papper har vårt land goda naturliga förutsättningar. Av en totalproduktion av cirka 294,000 ton papper tillhörde år 1918 enligt statistiken 265,500 ton och i verkligheten cirka 275,000 ton dessa pappersgrupper.

Nämnvärd import av trämassepapp, omslags- och tidningspapper förekommer ej, och dessa varor ha sedan gammalt oavsett förefintligt tullskydd levererats lika billigt och billigare inom landet än på exportmarknad. Den huvudsakliga avsättningen har också ägt rum på sistnämnda marknad.

Annorlunda ha produktions- och avsättningsförhållanden gestaltat sig för finpapperet, som tillverkas av relativt få bruk, för närvarande blott av tio bland landets inalles 81 pappersbruk. Av dessa tio är det därjämte blott fyra, som tillverka finpapper i större skala. Landets produktion av finpapper samt detta närstående kvaliteter är cirka 20,000 on årligen.

Till finpapper räknas i första hand papper av blekt lumpfiber, enbart eller i blandning med blekt cellulosa. Vidare hör dit s. k. träfritt papper av blekt cellulosa. Dessa lump- och cellulospapper användas särskilt såsom bättre skriv- och tryckpapper. Vissa specialkvaliteter, såsom konsttryckpapper, ha ekonomiskt ungefär samma läge som finpapperet. I nu gällande tulltaxa ingå dessa pappersslag under rubrikerna n:ris 309—313.

För tillverkningen av finpapper har Sverige icke samma förutsättningar som Tyskland och åtskilliga andra större industriländer. Sålunda måste de svenska finpappersbruken importera halva sitt behov av lump och flertalet av sina fyllnadsämnen, färgämnen och kemikalier ävensom en mycket stor del av erforderligt bränsle.

De svenska finpappersbruken äro nästan uteslutande hänvisade till den relativt obetydliga inhemska marknaden. Detta har naturligtvis avsevärt försvårat sådan specialisering, som kunnat genomföras i land med stor inhemsk marknad.

Under trycket av dessa förhållanden har den svenska finpappersindustriens utveckling kräft ett ihärdigt och uppoffrande arbete, som först under åren närmast före världskrigets utbrott började bära frukt. Det visade sig då och blev även föremål för offentligt erkännande, att de svenska finpappersbruken, såväl kvalitativt som kvantitativt förmådde fylla landets behov, ehuru de genom avskärandet av tillförseln av lump och ett flertal kemikalier ställdes i en mycket prövande situation. För att sålunda kunna tillgodose den inhemska marknaden nödgades emellertid finpappersbruken i motsats till nästan hela den övriga svenska pappersindustrien att avstå från att utnyttja de möjligheter till konjunkturvinster, som världsmarknaden erbjöd. Möjligheterna till ekonomisk konsolidering för mötande av den väntade fredskrisen blevo sålunda små för finpappersbruken.

Att fredskrisen skulle bliva synnerligen betungande för den svenska finpappersindustrien var att förutse redan på den grund, att dess sedan gammalt farligaste konkurrenter, de tyska bruken, måste i neutrala länder söka ersättning för en tillsviðare åtminstone betydligt minskad marknad på England och utomeuropeiska länder. Härtill kom den osteuropeiska marknadens nästan fullständiga förstöring samt den genom Tysklands ekonomiska svaghet efter kriget minskade förbrukningen på dess inhemska marknad. Tysklands exportöverskott av finpapper har sålunda nått större tontal än något annat europeiskt lands, samtidigt som dess exportmarknad nedbragts till en bråkdel av dess förra ställning. Detta skulle i sig självt ha framtingat en för Sveriges

finpappersbruk ytterst hotande konkurrens. Situationen har ytterligare tillspetsats av de allbekanta valutaförhållandena. De svenska finpappersbruken stå nu inför utsikten att mista den marknad, för vilken de under många års uppoffrande arbete väl anpassat sig, samt att tvingas, i vissa fall måhända, att lägga ned sin rörelse, i andra och troligen de flesta, att övergå till produktion av omslagspapper och dylikt, lämnande sitt gamla verksamhetsfält i utländska händer. Finpappersbrukens övergång till produktion av lägre kvaliteter skulle därjämte medföra en betydande reduktion av deras arbetspersonal, ävensom göra en avsevärd del av deras anläggningar värdelösa.

Pappersindustriens och särskilt finpapperstillverkningens läge i ekonomiskt och statistiskt hänseende belyses i härtill såsom bilaga fogade utredning.

Med hänsyn till, vad här ovan anförts och vad av nyssnämnda utredning framgår samt till de för provisorisk förhöjning av ett flertal tullsats i Kungl. Maj:ts proposition nr 356 angivna grunder, tillåter jag mig hemställa, att riksdagen måtte besluta,

att tullsatserna vid taxerubrikerna nr:ris 309—313 må från och med den dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes tillsvidare intill dess annorlunda förordnas, dock högst intill den 1 juli 1922, förhöjas med 100 procent.

Stockholm den 7 maj 1921.

Malte Sommelius.

Bilaga.**Statistiska och ekonomiska uppgifter rörande pappersindustrien.**

- Statistik.* Statistik för produktionsutveckling, inhemsk konsumtion och utrikeshandel återfinnes i tab. I—VI. Säkra siffror för finpapperstillverkningen kunna ej erhållas ur den officiella statistiken. På grund av svårigheten att tulltekniskt skilja olika papperskvaliteter upptager denna statistik såväl för produktion som export högre värden än de verkliga för finpapperet.
- Produktionskostnader.* Tabell VII anger de olika produktionskostnadernas procentuella andelar totalkostnaden. Den nedgång i arbetslönernas andel av totalkostnaden, som utmärkte åren närmast efter 1914 har vänts i en uppåtgående rörelse, som med den närmaste framtidens uppåtgående rörelse torde bli starkt markerad.
- Importpris.* I tabell VIII ha sammanställts uppgifter å produktionskostnader av svensk fabrik å ena samt salupris för importvara cif svensk hamn å andra sidan.
- Jämförelse emellan förutvarande och nuvarande tullskydd.* Av tabellerna IV—VI framgår, att tullskyddet för här ifrågavarande artiklar gått ned till mindre än en fjärdedel av det före år 1914 gällande och vid sen tulltaxerevision avsedda, efter värde räknat.
- Driftin-skränkningsar.* *A.-B. Papyrus* tillverkar finpapper å 5 pappersmaskiner, varav för närvarande 1 är i gång 3 dagar i veckan.
- A.-B. Klippans Finpappersbruk* tillverkar finpapper å 4 pappersmaskiner, varav för närvarande 1 är i gång 4 dagar i veckan.
- J. H. Munktells Pappersfabriks A-Bol.,* tillverkar finpapper å 2 pappersmaskiner, varav för närvarande 1 är i gång 4 dagar i veckan.
- Lessebo A-Bolag* tillverkar finpapper å 2 pappersmaskiner, varav för närvarande 1 är i gång 3 å 4 dagar i veckan.
- Granholms A-Bolag* tillverkar finpapper å 1 pappersmaskin som är i gång 2 dagar i veckan.
- Pappersindustriens tulltaxerubriker.* De pappersindustriens alster, som främst äro i behov av en provisorisk höjning av tullskyddet, falla under tulltaxans rubriker nr 309—313. Rubriken nr 311 innefattar jämväl omslagspapper av olika slag och vissa billiga tryckpapper, för vilka samtliga papperskvaliteter tullförhöjning ej ifrågasatts och tullskydd överhuvudtaget ej har intresse för vare sig producenter eller konsumenter på svensk marknad. Då nämnvärd import av dessa varor ej förekommer och de sedan gammalt oavsett tullskyddet levererats minst lika billigt på inhemsk som på exportmarknad, kan den omständigheten, att de av tulltekniska skäl ej kunna vid tullbehandling skiljas från papper av högre kvalitet, icke tillmätas någon praktisk betydelse.

Tabell I. Antal pappersbruk och dessas huvudsakliga tillverkningar 1890—1920.

	1890		1900		1910		1920	
<i>Handpappersbruk.</i>								
med spec. å finpapper	5		3		3		3	
» blandad tillverkning	15		14		9		5	
Summa handpappersbruk	20		17		12		8	
varav fristående		16		14		9		4
<i>Maskinpappersbruk.</i>								
med spec. å papp	3		12		16		24	
» » » sulfitomslagspapper	10		12		15		17	
» » » sulfatomslagspapper	1		4		4		6	
» » » brunslippapper	—		1		3		3	
» » » tidningspapper	3		6		7		7	
» » » finpapper	4		3		3		4	
» blandad tillverkning	4		11		13		16	
Summa maskinpappersbruk	25	25	49	49	61	61	77	77
Summa pappersbruk	41		63		70		81	

Tabell II. Tillverkning av papp och papper åren 1891—1918 enligt industristatistiken.

Å r l i g e n	Antal fabriker	Antal arbetare	T i l l v e r k n i n g	
			Ton	Kronor
1891—95	53	4,579	¹ 48,037	12,022,900
1896—1900	59	5,209	86,608	18,260,100
1901—05	67	6,931	150,735	30,266,500
1906—10	69	7,829	228,641	46,597,900
1911	69	8,216	275,263	56,994,100
1912	73	8,609	317,270	64,039,000
1913	73	9,399	332,956	66,861,000
1914	72	9,206	313,140	63,090,900
1915	76	8,892	353,920	79,062,600
1916	76	9,072	409,486	139,245,800
1917	77	8,436	333,642	177,498,700
1918	78	8,172	293,803	231,848,600

¹ Ris papper beräknas till 10 kg. medelvikt och m² papp till 0.5 kg. medelvikt.

Tabell III. Inhemsk avsättning och export av papper.

Å r	Inhemsk avsättning				Export		Inhemsk avsättning				Export	
	Svenskt papper Ton	% av svensk prod.	Import Ton	Summa Ton	Svenskt papper Ton	% av svensk prod.	Svenskt papper Kr.	% av svensk prod.	Import Kr.	Summa Kr.	Svenskt papper Kr.	% av svensk prod.
1891—95	23,614	49.2	3,830	27,444	24,423	50.8	—	—	—	—	—	—
1896—00	44,024	50.8	5,400	49,424	42,584	49.2	8,188,800	44.8	3,178,100	11,366,900	10,071,200	45.2
1901—05	58,441	38.8	4,393	62,834	92,294	61.2	11,008,600	36.4	2,933,400	13,942,000	19,257,900	63.6
1906—10	82,720	36.2	5,741	88,461	145,921	63.8	17,552,100	37.7	2,386,400	19,938,500	29,045,800	62.3
1911—15	115,778	36.4	6,206	121,984	202,732	63.6	24,723,200	37.5	2,698,000	27,421,200	41,286,300	62.5
1911	99,282	36.1	7,305	106,587	175,981	63.9	23,231,700	40.8	2,694,700	25,926,400	33,762,400	69.2
1912	113,569	35.8	5,913	119,482	203,701	64.2	24,603,700	38.4	2,553,200	27,156,900	39,435,300	61.6
1913	117,427	35.3	6,214	123,641	215,529	64.7	24,778,100	37.1	2,708,800	27,486,900	42,082,900	62.9
1914	123,110	39.3	5,699	128,809	190,030	60.7	23,348,700	37.0	2,642,900	24,991,600	39,742,200	63.0
1915	125,503	35.5	5,900	131,403	228,419	64.5	27,653,700	35.0	2,890,200	30,543,900	51,408,900	65.0
1916	144,613	32.9	4,986	149,599	264,873	67.1	49,954,100	35.8	6,142,600	56,096,700	89,291,600	64.2
1917	150,986	45.3	2,734	153,720	182,657	54.7	69,279,800	39.0	5,060,500	74,340,300	108,218,800	61.0
1918	138,880	47.3	1,343	140,223	154,924	52.7	—	—	—	—	—	—

Tabell IV. Finpapper: post-, skriv-, rit-, kopia-, silkes-, bok-, (till kontors och dylikt) läsk-, och filtrerpapper.

(St. rubr. 309, 310 A, B, C, D, E, 311 C, D, I, K.)

Å r	Produktion		Import		Export		Debiterat tull-belopp i kronor	Tull i % av import-värdet
	I ton	Värde i 1,000-tal kronor	I ton	Värde i 1,000-tal kronor	I ton	Värde i 1,000-tal kronor		
1913	12,886	5,959	748	723	1,711	848	98,695	13.7
1914	9,737	4,892	678	664	3,348	1,265	89,150	13.4
1915	12,901	7,333	755	706	5,263	2,108	100,647	14.3
1916	12,016	10,783	1,293	2,229	3,220	3,141	168,554	7.6
1917	8,949	11,117	469	1,402	1,283	1,983	65,697	4.7
1918	14,167	26,222	309	1,270	1,403	2,842	41,058	3.2
1919	9,712	16,617	477	2,329	3,319	4,989	66,497	2.9
1/1—31/10 1920...	.	.	772	3,746	4,012	6,317	116,456	3.1
1920	.	.	967	.	4,876	7,785	142,065	.

Tabell V. Boktryckspapper.

(St. rubr. 311 A.)

Å r	Produktion		Import		Export		Debiterat tull-belopp i kronor	Tull i % av importvärdet
	I ton	Värde i 1,000-tal kronor	I ton	Värde i 1,000-tal kronor	I ton	Värde i 1,000-tal kronor		
1913	11,515	3,767	112	50	1,781	499	11,176	22.4
1914	14,419	4,764	59	47	3,410	945	5,877	12.5
1915	12,868	4,779	28	22	2,396	754	2,777	12.6
1916	14,534	7,483	81	65	1,544	957	8,144	12.5
1917	12,759	9,177	14	15	591	400	1,407	9.4
1918	13,610	16,216	1	4	1,215	1,176	135	3.4
1919	8,785	10,685	36	76	1,435	1,235	3,585	4.7
¹ / ₁ — ³¹ / ₁₀ 1920...	.	.	196	397	2,179	3,389	19,383	4.9
1920	328	628	2,659	4,182	32,792	5.2

Tabell VI. Lyxpapper.

(St. rubr. 312 A, B, C, D, 313 A, B.)

Å r	Produktion		Import		Export		Debiterat tull-belopp i kronor	Tull i % av importvärdet
	I ton	Värde i 1,000-tal kronor	I ton	Värde i 1,000-tal kronor	I ton	Värde i 1,000-tal kronor		
1913	4,370	1,848	493	356	1,270	1,152	94,251	26.5
1914	2,810	1,232	396	286	1,282	490	75,624	26.4
1915	1,642	975	440	312	2,099	910	84,658	27.1
1916	1,859	1,430	861	1,003	2,413	1,427	166,941	16.6
1917	1,751	2,272	473	1,124	1,263	1,106	91,819	8.2
1918	689	1,861	183	674	3,542	3,887	35,599	5.3
1919	689	2,498	200	832	6,120	5,884	38,884	4.7
¹ / ₁ — ³¹ / ₁₀ 1920...	.	.	736	3,129	8,088	10,650	142,326	4.5
1920	862	.	9,535	12,618	166,523	.

Tabell VII. Utvisande de i produktionskalkylerna ingående huvudgruppernas andel i totalkostnaden.

Pappersslag	Råmaterial %	Arbetslöner %	Bränsle och kraft %	Övriga kostnader %	Summa %
<i>Finpapper:</i>					
1913	65.1	9.6	8.2	17.1	100
1919	55.6	8.9	10.7	24.8	100
1920 dec.	55.8	12.3	10.6	21.3	100
<i>T. F. papper:</i>					
1913	56.0	10.3	8.7	25.0	100
1919	47.9	9.2	11.2	31.7	100
1920 dec.	53.1	10.8	9.1	27.0	100
<i>Specialsorter:</i>					
1913	54.5	14.7	8.3	22.5	100
1919	44.9	12.1	13.5	29.5	100
1920 dec.	46.9	14.7	12.5	25.9	100

Tabell VIII.

	T. F. tryck	T. F. skriv	T. F. konstryck
Självkostnadspris ¹⁾	1.—	1.25	1.75
Importpris cif svensk hamn	0.70	1.—	1.20

¹⁾ *Självkostnadspriserna innefatta:* Råvaror, arbetslöner, fraktkostnader, reparationer, omkostnader, administration, främmande räntor, lagliga avskrivningar å maskiner och byggnader samt tjänstemannaavlöningar.